

..... [p1]

13 Handboogstrate Kortrijk

9 Junij 1892.

Weledele Mevrouw

Ik bedanke u eerst en voor al, omdat gij mij de eere en het genoegens verschaft, van met uwe hulpe, nog iets te kunnen doen ter eere van het heilig dierbaar Bloed, ons Heeren Jesu Christi, gebenedijd.¹

Ware ik in uwe plaatse of in de plaatse van Vrouwe Van der Renne,² ik en zou niet toelaten dat er iets aan den bestaanden steen veranderd worde. Ik zou op alle twee de steenen één en 't zelfste jaartal zetten, dat zou wijzen naar den geheelen tijd dat het heilig Bloed bij Perez [de] [Malvenda] berustende was, 't zij in welk huis.³

.....

- 1 Deze brief is Gezelles antwoord op drie brieven van Savina de Gourcy Serainchamps van [02/06/1892](#), [\[02\]/06/1892](#) en [08/06/1892](#). De gravin had het plan opgevat om gedenkstenen aan te brengen aan de huizen te Brugge, waar de relikwie van het H. Bloed in troebele tijden verborgen zat. Op 14/11/1891 verzocht zij Gezelle om de nodige inscripties te schrijven. Gezelle bezorgde intussen al drie inscripties, waarvan één in proza (zie naamkaartje C, gevoegd bij zijn [brief van 20/01/1892](#)) en twee in dichtvorm: Zoo Obededom de Arke borg en Gods heilig, dierbaar Bloed, alhier eens weggesteken. Nu levert hij zijn vierde en laatste inscriptie af: het gedichtje Jesu, uit uw Hert, doorsteken, voor het Hof van Beveren in de Nieuwstraat 5-7.
- 2 Gezelle gaat er van uit dat Savina de Gourcy Serainchamps beslist over de gedenksteen aan het Huis Perez de Malvenda (Wollestraat 53), dat toebehoort aan haar dochter Savina van Caloen, en dat mevr. van der Renne beslist over de gedenksteen die voor haar huis bestemd is, het Hof van Beveren (Nieuwstraat 5-7).
- 3 In de 19de eeuw waren historici nog van mening dat Juan Perez de Malvenda het H. Bloed tijdens de Geuzentijd in twee Brugse huizen verborgen hield: eerst (van 1578 tot 1584) in het Hof van Beveren in de Nieuwstraat 5-7 en daarna (gedurende enige maanden van 1584) in het Huis Perez de Malvenda in de Wollestraat 53. Guido Gezelle schreef het gedichtje Zoo Obededom de Arke borg eigenlijk voor het Hof van Beveren en voegde er de tijdsaanduiding "Anno Domini 1578-84" aan toe, wat dus in overeenstemming was met de toenmalige historische inzichten. Savina de Gourcy Serainchamps reserveerde dit mooie versje evenwel voor het Huis Perez de Malvenda, dat toebehoorde aan haar dochter Savina van Caloen. Maar zo klopte de tijdsaanduiding natuurlijk niet meer! Bovendien had Savina de gedenksteen intussen al laten kappen en zat ze dus met een probleem: wat nu? Gezelle loste het probleem zo op: hij schreef voor het Hof van Beveren een nieuw gedichtje, Jesu, uit uw Hert, doorsteken, en stelde voor om beide gedichtjes van dezelfde, globale tijdsaanduiding "Anno Domini 1578-84" te voorzien. Ongelukkigig gebeurde er nu opnieuw een fout. Gezelle nam, zonder dat hij het door had, de foutieve tijdsaanduiding 1576-84 uit Savina's [brief van \[02\]/06/1892](#) over. Met als gevolg dat de gedenksteen aan het Hof van Beveren tot op vandaag een foutief jaartal vermeldt. Niet getreurd echter: ook 1578-84 zou foutief geweest zijn. Later historisch onderzoek (1988) wees immers uit dat Juan Perez het H. Bloed pas vanaf 1581 in het Hof van Beveren verborgen hield. Daarvoor (1578-1581) verborg hij het in een huis aan de Dijver. (A. Van den Abeele, De relikwie van het H. Bloed in de 'Beloken tijd'. Een geheime bergplaats aan de Dyver? 1578-1581. In: Biekorf: 88 (1988), p.218-225)

Als een eerste ontwerp van opschrift, boven de waterpompe⁴ zende ik u het volgende

..... [p2]

Jesu, uit uw Hert, doorsteken,

liet gij bloed en water leken:

Jesu, heilzaam, door uw Bloed,

ons dit water wezen⁵ doet!

[Anno Domini] 1576-84⁶

Dat ware in 't Fransch:

Jesus, de votre Coeur transpercé

vous laissâtes couler sang et eau:

Jesus, faites que cette eau nous soit

salutaire, par votre Sang.

.....

4 De relikwie van het H. Bloed zat tijdens de Geuzentijd verborgen in een nis op de binnenkoer van het Hof van Beveren. Die nis was in 1892 aan het zicht onttrokken door een pomp. Boven die pomp moest de gedenksteen nu ingemetseld worden. Dit blijkt uit twee brieven van Savina de Gourcy Serainchamps van [02/06/1892](#) en [08/06/1892](#). Om één of andere reden (verbouwingen?) werd de gedenksteen later naar binnen verplaatst, nl. in de inkomhal van het Hof van Beveren.

5 Op de gedenksteen in het Hof van Beveren lezen we “weren” in plaats van “wezen”: een fout die de laatste twee versregels totaal onbegrijpelijk maakt. Nochtans had Gezelle in zijn [brief van 03/02/1892](#) aan Savina de Gourcy Serainchamps uitdrukkelijk gevraagd om hem drukproeven van zijn rijmreken te bezorgen, alvorens ze in steen te laten kappen, “om te zien of er niets aan gemist en is”. Savina stuurde hem inderdaad [op 24/02/1892](#) drie inscripties in drukproef ter nalezing terug. Maar toen was het gedicht Jesu, uit uw Hert, doorsteken nog niet geschreven! Gezelle zal dit gedicht pas bezorgen met zijn brief van 09/06/1892. Het is dus nog maar de vraag of Gezelle van dit laatste gedicht ooit een drukproef in handen kreeg. Waarschijnlijk niet. De kans is groot dat de letterkapper zich heeft moeten baseren op een handgeschreven versie en ja, een leesfoutje is vlug gemaakt: tussen een handgeschreven ‘r’ en ‘z’ is er niet zoveel verschil. Later, in 1958, poneerde E.H. Michel English de stelling dat Gezelle zelf doelbewust ‘wezen’ in ‘weren’ heeft doen veranderen. Op basis van allerlei poëtische en Bijbelse argumenten stelde hij een heel nieuwe interpretatie van dit gedicht voor, die nogal vergezocht is. (M. English, De Heilig-Bloedopschriften van Gezelle te Brugge. In: Biekorf: 59 (1958), p.143-146)

6 Moet zijn: 1578-84.

!⁷

Dit is, Weledele Mevrouw, mijn voorstel; misschien is er veel tegen en weinig voor te zeggen; Schaft er raad over en laat mij weten of ik iets anders mag zoeken. Uw begeerte zal mijne wet zijn

Met ootmoedigste groetenissen aan M^r uwen weledelen echtgenoot en kinderen⁸ ben en blijve ik
[Uedelen] zeer dankbare

Guido Gezelle

.....

7 Vertaalde Gezelle dit gedichtje, omdat hij bang was dat Savina de Gourcy Serainchamps de Nederlandse versie anders niet zou begrijpen? Daar had hij inderdaad reden toe: de betekenis van de laatste twee Nederlandse versregels is, door de eigenaardige woordvolgorde, niet erg duidelijk. Het vertalen liep evenwel niet van een leien dakje. Eerst probeerde Gezelle zo getrouw mogelijk de woordvolgorde van het Nederlands te imiteren, maar dit resulteerde in zeer pover Frans: *Jesus, salutaire par votre Sang,/ faites que cette eau nous soit!* Gezelle was blijkbaar zelf niet tevreden met het resultaat, want terstond veranderde hij de woordvolgorde door middel van een hulplijntje dat hij aanbracht in dezelfde zwarte inkt. Dit hulplijntje maakt echter niet 100% duidelijk welke nieuwe woordvolgorde Gezelle precies voor ogen had. Er blijft dus ruimte voor twijfel. Misschien verklaart dit waarom prof. Frank Baur in 1939 bij het editeren van deze brief deed alsof hij het hulplijntje niet zag staan? Hoe het ook zij, naar onze mening kunnen deze versregels best zo gelezen worden: *Jesus, faites que cette eau nous soit / salutaire, par votre Sang!* De zinsbouw wordt zo ineens veel duidelijker. Ook de betekenis van de Nederlandse versregels wordt nu veel duidelijker. We parafaseren: "*Jesu, doet (=laat) dit water [dat uit deze pomp stroomt] ons heilzaam wezen, door [de vroegere aanwezigheid alhier van] uw Bloed!*" Kortom, Gezelle drukt in dit vers zijn hoop uit op een mirakel bij de waterpomp, waar ooit het H. Bloed verborgen zat. (F. Baur (red.), Brieven van, aan en over Gezelle. Dl. II: Uit velerlei briefwisseling. Antwerpen: Standaard-Boekhandel, 1939, p.217-218)

8 Charles van Caloen en Savina de Gourcy Serainchamps hadden vijf kinderen: Maria (karmelietes, 1848-1925), Savina (1850-1921), Joseph (benedictijn, 1853-1932), Albert (1856-1933) en Ernest (1859-1937). Van die vijf kinderen kende Gezelle ongetwijfeld het best Joseph.

Briefbeschrijving

Verzender	Gezelle, Guido
Ontvanger	[de Gourcy Serainchamps, Savina Louise Joséphine]
Verzendingsdatum	09/06/1892
Verzendingsplaats	Kortrijk (Kortrijk)
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie; afschrift in Gezellearchief (8878 M); origineel aanwezig in het archief van het kasteel van Loppem, Stichting Jean van Caloen IB 415.
Annotatie	Adressaat gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie; afschrift in Gezellearchief (8878 M); origineel aanwezig in het archief van het kasteel van Loppem, Stichting Jean van Caloen IB 415.
Gepubliceerd in	Brieven van, aan en over Gezelle II, p.217-218 (187b); Laatste verzen, p.254 (gedicht); dl. VIII, p.122; De briefwisseling van Guido Gezelle in het kader van de neogotiek. / door Caroline De Dycker. - Gent : Rijksuniversiteit Gent, 1984, dl. 1, p.165-166

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	dubbel vel, 210x135 wit, rechthoekig geruit papiersoort: 2 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	12835-4

Bibliotheekrecord

<https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle/25440>

Inhoud

Incipit	Ik bedanke u eerst en vooral, om-
Samenvatting	opschrift van Guido Gezelle i.v.m. Heilig bloed: "Jesu, uit uw hert doorsteken" om boven waterpomp te plaatsen (de inscriptie bevindt zich nu in de Nieuwstraat, traphal van de St. Godelieveschool)
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	09/06/1892, Kortrijk, Guido Gezelle aan [Savina Louise Joséphine de Gourcy Serainchamps]
Editeur	Johan Braet
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couppenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB

Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2024
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
